

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.
Előfizetési ár:
negyedévre 1 frt 25 kr., fél évre 2 frt 50 kr., egész évre 3 frt.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
I. tized 306. sz., Sonnenfeld Sámuel úr házában,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyílt-téri közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt árjegyzék szerint számít fel.

Kisiparosaink helyzete.

A kisiparosok helyzete napról-napra válságosabb lesz, a mi leginkább észlelhető itt a mi vidékünkön, ahol eddig iparosaink ha nem is jólétben, de tűrhető viszonyok között éltek.

A nagyipar által előidézett monopolizált verseny, — az iparszabadság, és a közterhek nyomasztó volta: ezek azok a tényezők, melyek iparosaink helyzetét nehezzé, aggasztóvá teszik.

A mikor még a céhrendszer fennállott, a városi polgárság mindenütt az iparos osztályból került ki; ez volt az az erős közeposztály, mely tehető viszonyainál, konzervatív gondolkodásánál fogva egyik leghasznosabb kontingensét képezte a társadalomnak, biztos támasztát a közszabadság és alkotmányának. A viszonyok változtával, a megélhetés küzdelmeivel a kézművességre is mind több-több ember adta magát, mert csupán földművelésből a lakosság meg nem élhetett. Az így kifejlődött verseny aztán természetesen az eredményezte, hogy az ipari cikkek előállítására körül egyezések nagyobb beruházásokat, olcsóbb munkakerőt alkalmaztak, s így leszorítván a kevésbé vagyonos a piacról, — megteremtették az iparos osztály különvételét két csoportra: a kisiparosok és

a vállalkozók, vagy nagyiparosok csoportjára.

A kézi erő helyett a gépek, a műhelyek helyett a gyárak lépvén előtérbe, a külön válás mind inkább erősebb lett, természetesen a gyengébbnek a kárára. Mikor aztán a céhrendszer is megszűnt, a kisiparos teljesen magára lett hagyva, nem volt az az összekötő kapocs, az a közös érdek, mely az összes iparosokat úgyszólván egy családdá alkossa, érdekeik előmozdítására, bajaik orvoslására a szükséges indító erőt, tehetséget megadja.

Mai napjaink oly szétágazók az iparosok érdekei, hogy nemcsak az egy iparágbeliek a más szakbeliekkel, de sőt az egy mesterséget űzők egymás közt sem törődnek a közös érdekekkel; magára van hagyatva mindegyik, s a szerint is igyekszik magát fentartani, a mi csak a versenyképesség rovására eshetik.

Pedig ha valamikor, úgy a jelenkorban, a nagyipar hódító terjeszkedésének idejében van szükség a tömörülésre a kisiparosok érdekeinek megóvása végett. — Hiszen ha nézzük pl. városunk iparát, alig találunk egy-két iparágat, melyet a nagyipar ki ne szorított volna a piacról vagy jelentékenyen meg ne csökkentette volna forgalmát. — A hajdan annyira virágzott bőripar, — melyről azt hitte volna az ember, hogy a kézművesség

állandó, soha el nem hódítható területnek képezi, jelenleg úgy áll városunkban, hogy pl. a timárság már egyáltalán alig is létezik; a cipészséget a gyári raktárak, (módingi, karlsbadi stb.) divatárú-kereskedések szorítják ki a versenyről; — egyedül a csizmadiák, bocskorkészítők és szíjgyártók állanak gyári versenytárs nélkül. A szabók jól-rosszul tengődnek valahogy, helyükbe a készruha-raktárak, s divatárú-üzletek léptek. — Kőművest csak a napszámók közt találunk, mert két-három építő-mester kivételével a kőműves ipar kontárok, barkácsolók kezében van. Építvány van az ácsokkal is. — Ezüst s aranyművesség maholnap nem lesz nálunk, mert helyt adott a diszmű-árús boltoknak. Kárpitos talán egyetlen egy van, a többi leszorították a bútorraktárak. — A borbély-ságon kívül úgyszólván nincs is más ipar nálunk, a mely eredeti érintettségében, gyári verseny nélkül állana.

Ez az egyik jelenség, mely a kisipar helyzetét veszélyezteti. — Mert hogy versenyezni, vagy legalább megélni tudjon a kézműves, kénytelen olcsó, rosszabb minőségű anyagból, felületesen kidolgozású árút szolgáltatni, — a mi természetesen azt eredményezi, hogy a fogyasztó közönség más forrást keres, s az iparos fokozottan veszíti a megrendelést.

A gyári iparnál ez azért nem áll-

TARCA.

Beszélgő ujság.

Mégis csak nincs különben: ördögösek az emberek.

Leraknak egy szipart végtelennek tetsző hosszúságra, ráállítanak egy rémletes vasszörnyeteket és aztán az a vasszörnyeteg füstöt okádva, gőzt pöfékelve, zúgva, zakatolva indul meg, hogy maga után vonszolja 10—20, de sőt 30 szobamekkoraságú vaskocsit is, beszárguldozozon óriás terhével országokat, világokat, elvive embert, elröpítve az emberi kéz szorgalmának gyümölcsseit egyik messze távolból a másba.

Aztán tengerek, folyamok hátát nyergetik meg hajókkal, miknek evezőjén nem izzad ember, hogy előbbre vigye vízi útjukban, hanem hatalmas evezőlapátjait, kormányozható csavarokkal akkurátusan az a füstökádó vasszörnyeteg hajtja, csak hogy leláncolva, megrögzítve egy helyre; akár valami vasból formált Prometheus.

Majd meglópják az ég villámát, zsold-

jukba szegődttetik annak őseréjét, a villamos-ságot, hogy segítségével vékonyka dróton szalajtva végig egy világrészből a másba minden hiradást, tudtára adják a muszka hőmezőkön vándorló X nek, mit izennek neki otthon maradt szereteti, jó barátai vagy üzlettársai és — viszont.

És hagyján, ha ennyi volna az emberi ész modern csudatétele, ha megállt volna kutató útjában ott, hogy leszúri a föld gyomrából felhozott kőszén ellilánó részeit, felfogja azokat és felhasználja fűtésre, főzésre, világításra; hogy a villám őseréjét ugyanígy veszi szolgálatába mesterségesen csinálva utána a mit a természet örök titkának hittek eleink, ez erővel hajtva járműveket, ipari gépeket, világítva utcákat, tereket, sőt lekötve vele híres emberek, nagynevű szónokok, kitudó énekművészek és művésznők elő szavát is vékonyka staniólemmekhez, hogy hangjuk a századok múltján következő ivadéki fülébe is csengjen a furlangos fonográfból.

Nem; az ember a maga ördögös, soha meg nem nyugvó elméjével nem állt meg e csudatálmányoknál; kutat, fürkés, mesterkedik egyre, fáradszhatatlanul és főleg a vil-

lamos erő az, mely kiapadhatatlan forrása lett napjainkban a legbámulatosabban találmányoknak, mely lehetővé tett sok eddig lehetlent, hozzáférhetővé írásban, szóban, hangban az eddig elérhetlent.

E sokszérű zseniális találmányok egyike kétségtelenül a telefon, vagy magyarul mondva távbeszélő, mely lehetővé teszi, hogy egymástól száz meg száz kilométer távolban levő emberek élőszóval értekezzenek egymással és így kizarja a távirásnál közreműködő idegen egyen indiskrécióját; — a telefonnak pedig egy nem kevésbé zseniális hajtása az, amely R o b i d a mesés és csak a 20-ik századra megjósolt ördögös masináját testesíti meg, azt a masinát, mely csekély pénzért tart felolvasásokat az embernek, sőt végigélvezeti vele a színházak előadásait, zenekarok játékát, parlamentek vitalközösait is — élőszóval.

Ez a csuda masina a — b e s z é l ő u j s á g, egy magyar hazánkfia, P u s k á s Tivadar világhírű találmánya, mely bámulatra ragadja a világsajtót és mely rövid néhány év alatt úgy meggyökerezett Budapesten, hogy előfizetői száma jóval fölözi a 10.000-et.

És hogy ez a b e s z é l ő u j s á g, a

hat be, mert egyik boltban ép úgy gyári, könnyebb portékát árulnak, mint a másikban, s a közönség bárhova fordul, csak a nagy iparvállalatokat gazdagítja.

A másik tényező, mely époly hátrányosan hat helyi iparunkra: az ipar szabadság, vagyis, hogy a legtöbb mesterség bárki által folytatható, ha nincs is meg a szakképzettsége, csak legyen mellette üzletvezető. — Ma tehát egy kis tőkepénzzel bárki műhelyt nyithat, ha soha hírét sem hallotta is a kaptafas varrótűnek, meg a többinek.

E részben is számos példát mutat fel városunk és vidékünk, ahol sok olyan cipőárús, szabó, s mint fent is említettük, kőmives van, a kik soha sem tanulták ezt a mesterséget. — Hogy mennyire káros ez a többi iparosokra, erre ugyanazokat mondhatjuk el, a miket fentebb említettünk.

A mi azután még e kettős csapás mellett harmadiknak jelentkezik és pedig a fenti előzmények után nagyon is érezhetően: az az elviselhetetlen teher. — Mindenek előtt pedig a közteher, vagyis az adó. Az iparot sohasem lehet igazságosan, jövedelmének megfelelően megadóztatni; neki nincsenek rendesen vezetett könyvei, melyekből vagyonát az adókövetésnél kimutathatja, — őt csak találmokra, egy bizonyos elv szerint, üzlet-helyisége, segédekének száma után ítélve róhatják meg adóval. Pedig hiszen tudjuk, hogy egyik iparághoz több, másikhoz kevesebb segéd, — egyik mesterségnek szép, nagy üzlet, másiknak csak egy kis műhely szükségeltetik; és a mellett a kevesebb berendezéssel és tőkével dolgozó kézműves gyakran nagyobb jövedelemre tesz szert, mint amaz.

Az adón kívül ott vannak a közgazdasági terhek. — A kisiparosnak mindig szüksége van egy kis tőkére, hogy mesterségét folytathassa; s mint hogy a kisiparosok nállunk a szegényebb osztályból kerülnek ki, — az üzleti tőkét kölcsön útján kénytelenek megszerezni.

Vizsgáljuk meg most már a helyi viszonyokat, s azt tapasztaljuk, hogy a mi iparosainknak olcsó kölcsönt szerezni úgyszólván a lehetetlenségek közé tartozik. — A mig pl. egy 3—4 holdas gazdának, vagy egy kisebb-szerű háztulajdonosnak minden jótállás nélkül megadják a 300—400 frtos kölcsönt, addig egy közép-iorgalmú mesterember, ha külön vagyona nincsen, ezt az összeget még jótállók mellett is alig kaphatná meg. Pedig annak a gazdának a háza vagy földje, tehát értéke vagyona alig ér többet 300 frtnál; az iparosnak pedig csak évi jövedelme többet tesz ki 700—800 frtnál. Ily terhes viszonyok között aztan vagy drága kölcsönt tud kieszközölni a mesterember, vagy az üzlet folytatását szorítja kisebb mértékre, a mi mindkét esetben az elszegényedést jelenti rá néve.

A céhrendszer, habár sok ferdeségnek, s különösen a ma már tart hatatlan kaszt-rendszernek volt is kútforrása, — mégis az egyesülés, közös érdek előmozdítása, kölcsönös segélyezés meg a szakképzettség fejlesztése tekintetében olyan eredményeket mutatott fel, hogy a most rajzolt nehéz viszonyok a céhek idejében soha nem léphettek volna fel.

A mi pedig az összetartozás érzetét illeti, — a céhrendszer igazán vissza kell kivánnunk, a mikor nálunk azt látjuk, hogy egyik-másik jobb módú iparos szinte szegyenek tartja szerényebb viszonyú mester-társával még érintkezni is. — Ez a széthúzás is emésztő betegség az iparosoknál, kicsinél ép úgy mint a nagynál.

Németország és Ausztria törvényhozása már kezdi vissza-hivogatni a céhek emlékeit, a változott viszonyoknak megfelelő alakban. — Vajha nálunk is valami módot találnának kisiparunk fejlesztésére, — mert hogy a mostani állapot a teljes proletariátusra vezet, az az egy bizonyos.

Vidék és nagyváros. Egyetlen nagyvárosunknak, Budapestnek annyiszor emlegett tüneményes emelkedése s vele szemben az elsatnyuló vidék és tespedő vidéki központok mutatják, hogy mennyire divatos irányban haladunk. Hajlandók vagyunk mindent megtenni a fővárosért, bármennyibe kerüljön is az. Száz ezreket, sőt milliókat adnak ki csak egy-egy utcának néhány méterrel való kiszélesítésére; ami olyan összeg, hogy egész vármegyék földönfutónak készülő népét lehetne vele visszakötni az ősi rögöz, biztosítva számukra a megélhetést, sőt a boldogulást. De nekünk kedvesebb a főváros szépítése, divatosítása, mint a vidék népének éhét csillapitani.

A főváros, mint valami mesebeli bővös tündér vonzza magához mindazt, ami az országban fölfelé és előre törekszik. Mesterségesen gyűjti magába a fényt, meleget és mig így egy szük körben csalóka, csaknem mámorba ejtő virágzást teremt, e körön kívül annál inkább növeli, annál metszőbbé teszi a hideget, élesebbé a homályt. Budapest gazdasági hatását sokszor méltányolták már, de kevesen és keveset foglalkoztak azzal a kérdéssel: vajon e gázsal és szénporral, bűnnel és becsvágygyal teli levegő milyen hatás-

sal van azokra, kik benne élnek, sőt ott születtek.

S m i l e s, a hirneves angol író abban a művében, mely néhány napja látott magyar nyelven napvilágot, egyebek közt azt fejtegeti egy fejezetben, a városi és falusi élet összemérésével, hogy nemzetének csaknem valamennyi nagy férfja vidéki származású volt. Azok, kik a hidakat építették, a híres dockokat, csatornákat készítettek rendszeresen falusi emberek voltak. A nagyvárosok tért és lehetőséget adnak az emelkedésre a már kész embernek, de nem valók arra, hogy nemes jellemek forrjanak ki izzó légkörükben. És hogy ez így van, e fölött csudálkozni se lehet, mert végső elemzésében a nagyvárosok arra törekszenek, hogy megalazítsák és végül megsemmisítsék a gyöngédebb érzelmeket és azok romjaira az élvezetek kultuszát állítsák.

Igy beszélnek az angolok; a fölvilágosultabb franciák pedig immár kimerik mondani azt is, hogy bármit nyújtson nekik Páris, és fölöttébb sokba kerül az országának, mely sokkal jobban járna, ha megosztaná a Párisba mesterségesen begyűjtött fényt és meleget az ország vidéki középpontjaival.

Helyén van tehát, hogy szemben magyar fővárosunk mindinkább fokozódó jelentőségével, ezeket a kérdéseket mi is figyelmeztetjük.

Hosszú idő tapasztalatai erre még nem állanak, mert nem is állhatnak a rendelkezésünkre. Az szinte természetes, hogy ha Pest, mely e század első felében teljesen német volt, nem szűnt és nem nevelt is olyan hazafiakat, akiknek hamvait egy nemzeti Panteonban volna kötelességünk elhelyezni.

Nekünk azonban úgy tetszik, hogy a multban sarjadzó e szomorú tényen a főváros ez idő szerint való gyors megmagyarosodása se igen fog valamelyest segíteni, javítani. A nagy jellemek és kiváló tehetségek nem akarnak szaporodni. Kiváló apák törpe utódai az élet céljait az élvezetekben túl mást nem hajlandók tekinteni. Szívós, kitartó munkára, ha az egyéni érdekeiken kívül fekvő célokra irányulna, rá nem vehetők. Kacagják a naiv idealistákat és nem hajlandók, apáik példáját követve emelkedni, legfőkébb azok érdemeit, presztizsét sietnek csengő ércre beváltani.

És fájdalom, ha az igazat megakarjuk vallani — széttekintve a vidéken, annak mai nemzedékén, azt látjuk mindenfelé, hogy a főváros fiainak ez a laza életfelfogása és erkölce elharapózott a vidék fiaira is; itt, mint ott divattá vált, nem az élet komoly oldalával, de csupán az élvezetekkel törődni.

Ezért volna égetően szükség egy kis szellemi decentralizációra. Akkor talán nem majmolná a vidék mindenben a nagyvárost.

A szövetkezeti törvényjavaslatok.

A nagy közönségnek abban a percében, amikor — ha a jelek nem csalnak — a szövetkezetek tekintetében nagy gazdasági és társadalmi jelentőségű fordulat előtt állunk, tájékozottsággal kell bírnia arról a terjedelméről, melyet a szövetkezetek, gazdasági életünk e mostoha gyermekei, az eddigi viszonyok közt vettek.

Hivatalos adatok szerint, az 1894. év végén hazánkban 788 hitelszövetkezet működött, melyeknek alaptőkéje meghaladta a 38 millió forintot, a tagok száma pedig a 300,000-et. A haladás azóta sem állott meg, sőt a fejlődés nagyon erős volt annyira, hogy ma már csupán a Királyföldi és Hazai szövet-

• T e l e f o n H i r m o n d ó c k a fejlődött, az már éppen nem csuda, ha felgondoljuk, hogy a csekély előfizetési díj fejével délelőtt fél 10-től csaknem éjfélig szolgálja a közönséget és ellátja azt a világ minden részében történt a z n a p i nevezetesebb események, börszótudósítások, parlamenti tárgyalások, löversenyek stb. változatos hireivel, végig élvizeteti vele kitűnő művészek és neves tudósok vagy írók közreműködésével rendezett saját házi hangversenyeit, az opera és népszínház előadásait és a legjobb katonai és cigányzenekarok játékát, sőt ujabban még megtanítja őket a francia, angol és olasz nyelvre is, minden kézikönyv nélkül. Ezt a zseniális találmányt, ennek áldását akarják most kiterjeszteni a fővárosi vállalat tulajdonosai a vidékre, így S z e n t e s r e i s, beakarják hozzáknak hozni a T e l e f o n H i r m o n d ó c k t, ezt az ördögös világcsudát és ha akarják, hát ez a szándékuk bizonyára sikerülni is fog.

kezdek szövetségéhez ötödfélszáz hitelszövetkezet tartozik. E mellett a szövetkezés egyéb ágai, főleg a fogyasztó-szövetkezetek is fönlendültek s a fővárosban virágzásnak indult köztisztviselők szövetkezetének példája is vonz s e részben legutóbb Nagyváradon indítottak meg hasonló szövetkezeti szervezést.

Meglehetősen tisztában vagyunk azzal, mert hiszen erőből több ízben írtunk is, hogy a kisiparosokon és kisgazdákon se lehet másként, mint szövetkezetekkel segíteni, mert ezek és csakis ezek egyesítik magukban azt, amire szükség van; nyújtanak az erkölcsi nevelés mellett anyagi segítséget is.

Azokat az eredményeket, melyeket felmutathatnak, a szövetkezetek főleg maguknak köszönhetik. Kormány és törvényhozás ebből kevés részt kérhetnek maguknak, sőt szemben a nagyiparra halmozott kedvezésekkel azt mondhatni, hogy belátásban és erélyben éppen nem bővelkedő törvényhozóink a kisemberek bajait könyelmű mód elhanyagolták.

Igaz, hogy a regáletörvény megalkotásakor 1888-ban, tehát csaknem tízéve a pénzügyi és a belügyminiszterek oda utasították: állapítsanak meg a módokat, melyek mellett a regalekártaletanítási összeg egy része hitelszövetkezetek céljaira volna fordítható, — ebben az irányban azonban nem történt semmi. A levélárba vándorolt az a Wekerle-Schmidt-féle törvényjavaslat is, amelynek célja: egy országos központ alakítása és a végrehajtási eljárás módosítása volt, és hasonló sors érte az igazságügyi minisztériumban Nagy Ferenc tanár sok tekintetben kiváló munkáját is, mellyel az 1875. évi kereskedelmi törvény vonatkozó határozatait előzta pótolni. Ez utóbbi javaslat azonban — mint hírlík — ki fog még törti az irattári koporsóból.

E mellett két irányban is folyik a munka. A földmívelésügyi és a pénzügyi miniszterek komolyan hozzáfogtak e részben a munkához és mielőbb készen lesz az a javaslat, amelynek hivatása a hitelszövetkezeteknek a központi intézet vagy intézetek által kibocsátandó kötelezvények úján állandó hitelforrást nyitni. Mas oldalról, — amint erről már hírt adtunk — az iparos-szövetkezetekre vonatkozó javaslat is elkészült a kereskedelemügyi minisztériumban.

Épp ezért nagyon időszérű, hogy foglalkozunk azokkal az elvekkel, amelyek a szövetkezeti ügynek nyugodnia kell.

Szemben azokkal, akiknek nézete szerint itt is az államnak kell minél hathatósabban bele nyúlni a dologba, mi az ellenkező véleményben vagyunk és a kötelességnek tudatára ébredő társadalom legjelesebbjeinek önkéntes munkájától várjuk az ügy felvirágosát. Nem tartjuk szükségnek és helyesnek sem azt, amit pl. Matlekovics Sándor volt államtitkár hangoztat, mely szerint a vándortanítók és iparfelügyelők mintájára külön állami vagy megyei közlegeket kellene megbízni a szövetkezetek alakításával és ellenőrzésével.

Mert ugyan mi céljuk, jelentőségük volna ezeknek?

Sem az állam sem a megyék nem rendelkeznek erre való szakértőkkel és bajos is elgondolni: honnan vennének ilyeneket? A hitelszövetkezetek körül szükség sincsen ilyen hivatalos közlegekre, mert hiszen a ma sikerrel működő körülbelül 700—800 ily szövetkezet megmutatja, hogy e nélkül is él és virágzik. A fogyasztási szövetkezetek száma az utóbbi időben úgy is erősen szaporodik, e téren tehát legfőkébb ezek kapcsolatba hozatalára és egy nagy központ szervezésére volna szükség.

A tisztán iparos-jellegű szövetkezeteknél e munkát legkönnyebben végezhetik az iparfelügyelők és tulajdonképpen nem is szabad ezt a kezükből kibocsátaniuk. E tekintetben azonban nem igen hisszük, hogy egyhamar nagyobb erőfeszítéseket tennének, ha csak az országos ipartestület — amint illő és szükséges volna — nagyobb mértékben nem indít e téren is mozgalmat, — amit már rég megselekedhetett volna.

Né várjunk mindég mindent az állam tevékenységétől, hanem szálljunk minden

erővel sikra a célból, hogy a szövetkezés szabadságát és ezzel a szövetkezeteknek is független jövőjét biztosítsuk. Az illető tényező szabad elhatározásán alapuló szivós és kitartó munka az, amely jó, eredményes sikerrel biztat, nem pedig az álmos és apátiikus bürokrácia sok írka-írka. A magyar társadalom tegye meg e részben a kötelességét, ha azt várja, hogy kormány és törvényhozás is megtegyék e részben mindazt, ami nekük kötelességül jutott.

Igy aztán, egyesült erővel, vállvetett munkával, egymást kiegészítve áldás lesz az ügynök és a szövetkezeti törvényjavaslatok egészséges megoldást nyernek.

Ujdonságok.

Szentes, 1897. november 11.

— **Személyi hir.** Vadnay Andor dr. főispán a f. hó 8-án, több napi fenttartózkodásra, a fővárosba útazott.

— **Közigazgatási bizottság.** Csongrád-vármegye közigazgatási bizottsága a f. hó 15-én délelőtt fél 10 órakor tartja e havi rendes ülését, az alispáni elfogadó teremben.

— **Végzés a templomozásról.** Furcsa kis valami került Szentesről a Budapesti Napló f. évi 311-ik számába: egy stílusát és sok részben tartalmát is tekintve, csudabágy-szerű valami, ami alatt nagy meglepetésünkre Lakos polgármester nevét olvassuk. Ez a valami pedig egy végzés, melyet a polgármester egy önmagához intézett saját előterjesztésére hozott s amelyben az vagyon megírva, hogy a városi tisztviselők, kiki a maga hite és valása szerint, járjon el példáulásképpen szorgalmasan a templomokba minden ünnep és vasárnapon, mert azt így kívánja a műveltség. Hogy pedig a tisztviselő urak művelt módon templomba járhasanak, elrendeli a végzés azt is, hogy — mint belőle önként következik: a templomoknak ünnepe és vasárnapokon látogatása ideje alatt hivatalos tevékenység szünetel. Az ünneplésről és templomi ájtatoskodásról rendelkező fura végzés intézve vagyon a városi tisztviselő, segéd és kezelő személyzetéhez s valóban kíváncsiak vagyunk rá, mit csinál a polgármester az iktató hivatalokkal és a rendőrtisztviselőkhöz utalt sürgős ügyekkel vasár és ünnepnap templomozás idején, ha a tisztviselő szó szerint veszik a végzést és templomba járnak.

— **Gazdák mozgalma.** A csongrád-megyei gazdasági együletben tegnap délelőtt tartották meg, Csúcs Antal elnök elnöklése mellett azt az értekezletet, mely Illés Jenő egyleti tagnak, az elnökséghez, a munkáskérdésben szemben való egyöntetű eljárás céljából intézett megkeresése folytán vált szükségessé. Az értekezleten Illés Jenő, az eszme megpendítője is részt vett, valamint többen Szentes nagyobb birtokos gazdái közül és beható tárgyalás alá vették a fontos kérdést, megvilágítván azt minden oldalról és határozatképpen kimondták, hogy a felvetett javaslatok elfogadásával, melyek a munkás-kérdésben két irányú: egy helyi és egy törvényalkotási intézkedést tesznek szükségessé, e javaslatokat konkrét formába öntve és irasba foglalva, egy nagy gazdátanácskozás elé fogják elfogadás és a további lépések elhatározásának megtétele céljából terjeszteni, melyre nem csupán az egyleti tagokat, de a vármegye területén létező nagybirtokok tisztjeit, a nagybérloket és általában a megyei birtokos gazdákat kivétel

nélkül mind meghívják. E nagy gazdaértekezlet idejét december 5-re határozták meg és összehívását az egyleti elnökségre bízták.

— **Jóváhagyott szabályrendelet.** Szentes város berköcsi- és társasköcsi-szabályrendelete a minisztériumtól jóváhagyva érkezett le tegnap a vármegyéhez.

— **Egy érdekes kard.** A vármegyei történet és régészeti társulat múzeuma szép és érdekes tárgy birtokába jutott a napokban. Egy finom mivű és acélú szelés lovassági kard ez, melynek pengéjére, közvetlenül a markolat alatt van bevéste a felírás: »D a m j a n i c h J á n o s, 1849.« A kardot Burián Lajos ügyvéd ajándékozta a múzeumnak, akihez sógorától, Klein Árpád volt uradalmi tisztól került az 1848-ki szabadságharcunk e vitéz és vértanúhalált halt tábornokának ez a hadakozó eszköze. S hogy a kard csakugyan D a m j a n i c h é volt valaha, ezt igazolni látszik az a körülmény, hogy Klein Árpádék házához viszont egy felvidéki sógorától került a finom acél, aki honvédtiszt volt maga is 1848-ban és a kardot — mint mondja, D a m j a n i c h volt hadsegédétől kapta, akit a hős tábornok a csatáterén ajándékozott volt meg a hatalmas szablyával. Hogy D a m j a n i c h maga használta-e hősi csatáiban e kardot: az persze még bizonyításra szorul.

— **Telefon-Hirmondó Szentesen.** Lapunk mai tárcáikkéiben méltatjuk néhai való Puskács Tivadar zseniális találmányát, a beszélő újságot, mely néhány évi fentállása alatt nemcsak hogy Budapesten gyökerezett meg megrendíthetetlenül a közönség bizalmában, de a külföldön is mindenfelé megérdemelt méltatásban, dicséretben részesült ugyanígyra, hogy még a modern Babel, a büszke francia főváros Páris sajtója is kénytelen a magyar ember találmányát följé helyezni az ő teatréfónjuknak, mely pedig egy tekintetben ugyanazt cselekszi, amit a Telefon Hirmondó, t. i. a színházi énekes előadásokat közvetíti előfizetőinek a hazához. Foglalkozunk pedig tárcánkban e beszélő újsággal annak ötletéből, hogy a fővárosi vállalat igazgatóságá Szentesre is elakarja vezetni a Hirmondója vezetéket, ha itt megfelelő számú előfizető kerül s mert e célból épp a mult hét végén időzött Szentesen a társulat egy kiküldöttje, mint halljuk, maga az igazgató. Szentesen pedig sikere lesz a vállalkozásnak, melyet legalább 20 előfizetőhöz kötnek, mert a vállalat megbizottja, Csallány Gábor már eddig is megnyerte jóformán a szükséges létszámú előfizetőt s valószínű, hogy 40—50 előfizető is kerül nálunk.

— **A sertésvész orvossága.** Nagy fontosságú dolgot jelent a következő értesítés: Miután az állami bakteriológiai intézetben végzett vizsgálatok megállapították, hogy a betegségén átesett sertések vérsavója az egészséges sertésekét megvédi a fertőzést el, — a földmívelési miniszter elrendelte, hogy az új védőoltási módszerrel az országban nagyobb arányú kísérletek történjenek és nyolc állami állatorvost külön is megbízott a kísérletekkel. A beérkezett jelentések szerint, — eltekintve a magánosok részéről sokkal nagyobb számban végzett oltásoktól — eddig 43 községben 9098 sertést oltottak be. Az eseteknek felében már az eredményről is beszámoltak és e szerint a z esetek többségében a beolt-

tort sertések közt a vész nem lépett föl, vagy csak kevés elhullást okozott. Tekintettel ezekre az eredményekre, a miniszter intézkedett az iránt, hogy a főváros X. kerületének, tehát Kőbányának alkalmas helyén a sertésvészből fennmaradt sertések tartásának. Ezekből szükség esetén naponta 500 sertés beoltására lehetne oltóanyagot előállítani és azt méltányos áron a gazdáknak szétküldeni. A miniszter egyidejűleg az erdélyi gazdasági egyesületnek, mely Kolozsváron hasonló telepet állított fel, pénzsegélyt utalványozott. Így tehát két olyan telep volna az országban, honnan a gazdák a sertésvész ellen való oltó-örvságot megkaphatnák.

— **Bokrétáünnep.** Az új vendéglő építési vállalkozásai megtartották a f. hó 7-én az általunk is előreljelt falegyen bokrétáünnepet. Az épületet, melynek körvonalai most már teljesen kidomborodnak, valamint az allványokat is feldisznítették lobogókkal, nemzeti színű drapériával, virágfüzerekkel, koszorúkkal és csokrokkal s nagyon sok nézője is került a nálunk eseményszamba menő ünnepnek, mely a leendő saroktoronytól rögtönzött pódiumon folyt le. Ide gyűltek össze a vállalat összes munkásai, férfiak és nők, gyerekek s miután a szintén fent elhelyezkedett magyar zenekar a Rákóczi-marsot eljátszta volna, itt üritette, ékes rigmusok között a felszalagozott poharak borát egy szálas kőmivességű, éltetve királyt, várost, polgármestert, tanácsnokot, építés tervezőt és vállalkozókat. Minden pohár — kiürülvén — lerepült a földre, a nép közé s ott élénk örömmel fogadtattok. Aldomas után a munkások lakomára gyűltek a leendő nagyterem feldisznített terén s lakoma után meg táncra kerekedtek vidám jövedükben.

— **Az elhagyott sir.** Reinholdz Karoly volt polgári leányiskolai tanárnak a katolikus temetőben levő elhagyott és elhanyagolt sírja jó karba helyezésére ismét kaptunk egy koronát. A beküldő Szalaya István né urasszony, Szalaya István főgimnáziumi tanár neje. Ezzel egy firt áll eddig rendelkezésünkre a kegyeletes célra, melyet — amint kélük összegre felszaporodott, át fogunk adni a temetőcsősznek s egyúttal gondunk lesz rá, hogy az elhagyott sir keliőn restaurálkassék is.

— **Megszűnt jöszágvészedelem.** A városi rendőrséghez érkezett hivatalos jelentés szerint, Öcsödön hatóságilag megállapították a sertésvész megszűntét. A nevezett község határát annak folytán feloldották a hatósági zár alól.

— **Ánkett a szocializmus ügyében.** A közigazgatási bizottság által kiküldött szűkebb körű bizottság, macynak feladatává tette, hogy magát belátása szerint kiegészítve, a munkás szocializmus kérdésének tanulmányozásával, a törvényhatósági bizottság közgyűlése elé terjesztendő javaslatot dolgozzon ki, a lapunk előző számban jelzett nagyfontosságú értekezletét december 6-án tartja meg. Az értekezletre szóló meghívókat most küldik szét a meggyéröl.

— **Katalin-bal.** Az iparos-íjjak önképző-körének f. hó 20-ki Katalinbaljára már szétküldték a meghívókat s akik elnézésből meghívott nem kaptak volna, de arra igényt tartanak, forduljanak ez iránt bizalommal a rendezőség bármelyik tagjához, aki az akaraton kívül esett tévedést készségesen hozza helyre. A Katalin-balat a Kasszalló nagytermében tartják, az első cigány-zenekar közreműködésével és a kör dalgyleti alapja javára. A siker érdekében nagyban szorgoskodik a rendezőség.

— **Hirtelen halál.** A Mindszenti Varga Ferenc U. tized 537. sz. házában fektűt halva Váci Nagy Mari Gyöngye elmejű, lobbanékony vénlány volt szegény, raszorulva a hozzátartozói, meg jöszívű emberek irgalmára. Irgalomból vitték ki a f. hó elején a Mikócz Sándor tőkei tanýá-

járja is pusztán azért, nehogy a gazda felesége magára legyen egészen a tanyán. Ott halt meg hirtelen a szanalmas teremtés s hoitan is szállították haza Szentesre. A hirtelen halálról jelentést tettek a rendőrségnek, a hullat felboncoltattak orvosrendőrileg és hivatalosan is megállapították a boncleletből, hogy Váci Nagy Mariát agyszélütés ölte meg.

— **Vásárok.** Szegváron a f. hó 13-án és 14-én, Karcagon pedig a f. hó 28-án és 29-én lesz az idei őszi országos vásár megtartva. Vészmentes területekről mindkét vásárra szabad a sertésfelhajtás, amit szegvári vásárról különösen annyiban jó tudni a közönségnek, merthogy bizony mostanában ritka alkalom, melyen a télre való malackát vásári sokadalomban beszerezhetni.

A selyem el van égve! ezt szokták a hölgyek mondani, ha az illető ruhadarabok igen sokszor már a 2-ik 3-ik viselet után a hajtasokban elhasadnak vagy mint a vatta szétmálanak; ezen jelenség nem a véletlen által okozott „megerhelésnek” nevezik! mentül jobban óhajtják a selymet megnehezíteni annál több cinnfűdön megyen az keresztül, hogy az ezen mérget tökéletesen magába szívja. Az így festett selyem — a legemesőbb szöves! — a balárisráját tehát meg mielőtt az a szöveszékre kerülne, már is magában rejti. Az ilyen szálakból készült úgy nevezett selyem szöveteknek, rövid használat után természetesen szakadozniuk kell mint a gyűjtő kanócának a szerint amint azok többé avagy kevésbé terheltek meg. — A drága öltözék (készítési díjal együtt) tökéletesen értéketlen. Az en valódi selyemből szivesen küldök postaföldulával portó és vámentesen mintákat. **Henneberg G.** (cs. és k. udvari szállító) selyemgyárai, Zürichben.

Irodalom.

A **Vasárnapi Újság** november 7-iki száma 20 képpel s a következő tartalommal jelent meg: **»Az új szerb miniszterium (Gyorgyevics Viadan miniszterelnök, Losanics külügyminiszter, Poppovics István pénzügyminiszter és Audanovics belügyminiszter arcképevel), Strausz Adóifolt. — Költemények: »Élet-halál« Szász Karolytól. »Titok« Ambrozovics Deszöföl. — Regénynt: »Vesztett boldogság.« Versz regény. Irta Erdélyi Zoltán (Neogrady Antal rajaival). — »Dardentor Clovis« Verne Gyula új regénye (a francia kiadás eredeti illusztrációival). — »Néhány nap Jáva szigetén.« Reményi Ferenc tengerészti naplójából (eredeti javai képekkel). — »A magyar szabagsághar 1848-49-ben« (képekkel). — »A Karolyi-palota szomorú napjaiból.« — »Képes levelezőlapok.« — »A magyar atletikai klub őszi diadal« (négy képpel). — Deak Ferenc szülőháza« (Hary Gyula rajaival). — »Az osztrak képviselőház és partjai« (csoportos képpel). — »Magyarországról való irás 1682-ből.« Közli Czakov Elemér. — »A tibeti nagy lama« (képpel). — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok.**

»A Vasárnapi Újság« előfizetési ára negyegyre 2 frt, a »Politikai Újdonságok«-kal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában. (Bpest IV., egyetem-u. 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a »Képes Néplap«, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre csak 1 frt 20 kr.

KÖZGAZDASÁG.

Btápesti gabonatöszede.

(Reich Jenő és társa heti jelentése.)

A mezői munkálatok be vannak fejezve és az őszi vetés jól kelt ki. A külföldi piacok üzletmenete továbbra is élénk, a forgalom jó. Nálunk az arak szilárdak maradtak, habár a forgalom mérsékelt volt. Búzában a n szilárd volt a hangulat; a malmok jó vételkedvet tanusítottak. Az arjavulás 15 kr. Rozsot erősebben kínáltak, de a kereslet gyöngre maradt, 8.35—8.60 frt érhető el. Árpa 10 kralt javult. Minőség szerint 5.70—6.20 frot fizettek. Zab nagy mértékben érkezett s 6.20—6.60 frot kelt el. Tengeri tartósan jó keresletet talált és 10 kral emelkedett, ár: 4.40—4.80 frot.

Vasúti menetrend.

(Érvényes 1897. május 1-től.)

H.-M.-Vásárhely — Szolnok.

Vásárhelyről indul 7 óra 40 perc reggel, 4 óra 07 p. délután és 8 óra 10 p. este.
Mindszentről indul 8 óra 47 p. reggel, 5 óra 08 p. délután és 9 óra 17 p. éjjel.
Szegvárról indul 9 óra 10 p. délelött, 5 óra 30 p. délután és 9 óra 40 p. éjjel.
Szentesre érkezik 9 óra 30 p. délelött, 5 ó. 49 p. délután és 10 óraor éjjel.
Szentesről indul 6 óra 05 p. reggel, 11 óra 30 p. délelött és 6 óra 09 p. este.
Tökéről indul 6 óra 39 p. reggel, 12 óra 06 p. délután és 6 óra 41 p. este.
Kun-Szent-Mártonból indul 7 óra 21 p. reggel, 12 óra 49 p. délután és 7 óra 27 p. este.
Tisza-Földvállról indul 8 óra 11 p. reggel, 1 óra 43 p. délután és 8 óra 14 p. este.
Puszt-Tenyőről indul 9 óra 17 p. délelött, 2 óra 55 p. délután és 9 óra 20 p. éjjel.
Szolnokra érkezik 10 óraor délelött, 3 óra 44 p. délután és 10 óra 06 p. éjjel.

Szolnok — H.-M.-Vásárhely.

Szolnokról indul 3 óra 55 percor éjjel, 11 óra 49 p. délelött és 4 óra 48 p. délután.
Puszt-Tenyőről indul 4 óra 47 p. éjjel, 12 óra 35 p. délután és 5 óra 26 p. délután.
Tisza-Földvállról indul 6 11 p. reggel, 1 óra 54 p. délután és 6 óra 42 p. este.
Kun-Szent-Mártonról indul 7 óra 10 p. reggel, 2 óra 50 délután és 7 óra 22 p. este.
Tökéről indul 7 óra 41 p. reggel, 3 óra 22 p. délután és 8 óraor este.
Szentesre érkezik 8 óra 15 p. reggel, 3 óra 53 p. délután és 8 óra 30 p. este.
Szentesről indul 4 óra 50 p. éjjel, 8 óra 45 p. reggel és 5 óraor délután.
Szegvárról indul 5 óra 13 p. reggel, 9 óra 09 p. délelött és 5 óra 32 p. délután.
Mindszentről indul 5 óra 48 p. reggel, 9 óra 45 p. délelött és 6 óra 08 p. este.
Vásárhelyre érkezik 6 óra 40 p. reggel, 10 óra 37 p. délelött és 7 óraor este.

Laplulajdos és felelős-szerkesztő: **Dr. MATÉFFY FERENC**
Társ-szerkesztő: **BÁNFALVI LAJOS.**

Pályázati hirdetés.

A szentesi »Casinó Egylet« 1898. január hó 1-ére **casinói vendéglőst keres.**

A vállalkozni kívánók ajánlatai **f. évi november 30-ig** az elnökséghez nyujtandók be, hol a feltételek is megudthatók.

Szentes, 1897. november 4.

Pólya Ferenc,
val. elnök.

Dr. Högyes korszakos találmánya.

Asbest-talpbélés.

Nincs borkeményedés!
Nincs lábizzadás!
Nincs megbűlés!
Nincs semmiféle lábbaj!
Követeljük az
Asbest-talpbélést
cipzészeinktol
Felnötteknek
35-45-ig 1.20
Gyermekeknek 20-34-ig .60

Dr. Högyes találmányát szabadalom védi minden országban. — Bővebb felvilágosítást készséggel ad

»Az „Első magyar asbestárú-gyár“

Budapest, VI. ker. Sziv utca 18. szám.
Kizárólagos elárúsítók Szentesen: Krausz M. utóda és Bányai József utóda ézegek. 17—5